

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio tertia. Vtrum vno incarnationis sit maxima vnionum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

6 Et si dicatur quod locus est terminus motus localis, & tamen preexistit motui. Dicendum est quod locus non est terminus motus localis, sed esse mobilis in loco, ad quem movetur, seu ubi, & ifud esse non precedit motum, sed acquiritur per ipsum.

7 Ex eadem radice patet quod unio naturæ assumptæ cum natura & persona assumente est proprie terminus assumptionis, quia illud solū proprie est terminus assumptionis, quod acquiritur per actionem. Sed per actionem assumptionis, quantum est de natura talis actionis, nihil acquiritur, nisi unio naturæ assumptæ, cum natura & persona assumente, ut iam natura humana in se non subsistat, sed existat in persona assumente, quare &c. Dico autem, quantum est de natura assumptionis, quia si aliqua dona supernaturalia sint collata naturæ humanæ assumptæ: hoc tamen non est ex pura natura assumptionis, sed ex alio dono: ergo sola unio naturæ assumptæ cum natura & persona assumente, per quam formaliter natura assumpta habet esse cum natura & persona diuina, est per se terminus assumptionis.

8 Et si dicatur contra hoc, quia ad relationem non est actio, vel motus, ut dicitur, 7. Physi. talis autem unio non est, nisi quedam relatio. Est dicendum ad hoc quod sicut visum fuit lib. 1. di. 30. qu. 2. nu. 14. duplex est respectus, unus, qui est sola denominatio sumpta ex pluribus: & hic sufficit ad prædicamentū relationis, ut similitudo, & qualitas, & huiusmodi. Et talis respectus non est aliqua res præter suum fundamentum, nec ad ipsum potest esse motus vel actio. Et de tali respectu vel relatione loquitur Aristo. 7. Physi. Alius respectus est, qui non est sola denominatio sumpta ex pluribus, sed est realis modus essendi, vel per consequens ad fundamentum, ut inherere consequitur per se naturam accidentis, vel per accidens & extrinsecus adueniens sicut ubi, vel esse tali loco, & tangere & tangi, & tales respectus non semper sunt de prædicamentō relationis, & ad eos potest esse & est verus motus, sicut motus localis est ad ubi, tanquā ad terminum extrinsecū, qui loco acquiritur & est in eo. Est enim circumscripcio corporis à loco: locus autem non est terminus motus localis, nisi extrinsecus. Similiter corpora distāta, per motū localem alterius, vel amorū sunt propinqua, & se tangentia. Et ad hoc terminatur motus, quanuis tangere & tangi non sint, nisi reales modi essendi & quidam respectus extrinsecus aduenientes, nec pertinent ad prædicamentū relationis. Eodem modo cum esse vnitū sit quidam realis modus essendi ad ipsum potest terminari actio vel motus. Sed ad unionem de qua nunc loquimur, quæ est humanæ naturæ cum natura & persona diuina, non potest terminari actio naturalis, sed sola diuina quæ potest naturæ humanæ dare nouum modum essendi, sicut dat accidenti in sacramento altaris: sic igitur natura assumpta & natura & persona assumens, sunt quidem extrema unionis, sed non proprie terminus assumptionis, sed solum ipsa unio.

9 Veruntamē quia ratione unionis aliqua cōiueuerunt dici vnum, quāuis nō omnino proprie (magis enim deberent dici vnita q̄ vnum.) Ideo secundū consuetum modū loquēdi potest dici q̄ unio terminata est ad vnum, vel ad vnitatem in persona: non autē ad vnum in natura. Ad cuius intellectum aduertendū est quod natura nominat solum id quod pertinet intrinsecē ad naturā rei: suppositum autem & persona dicunt rem in se, & per se subsistentem: sicut enim natura vel essentia absolute respicit esse, sic persona vel suppositū respicit esse per se, & in se esse, propter quod aliqua nō dicuntur fieri, vel esse vnū in natura, nisi dupliciter. Vno modo, quia constituunt vnā substantiā, siue sui compositione, sicut materia & forma constituunt essentiam cōpositi, siue sui corruptione, sicut elementa constituunt naturā mixti. Alio modo dicuntur aliqua vnum in natura, quia non sunt diuerse essentia, sed vnū est essentia, & reliquū non, sed modus essentia, sicut fundamentū proprie non dicit aliam essentia vel naturam à respectu, & si realiter ab ipso differat, ut ostēsum fuit lib. 1. di. 30. q. 2. Et primus quidē modus affirmatiuus est. Secundus quasi negatiuus. Simili modo aliqua dicuntur fieri, vel esse vnū in persona, vel in subsistentia, super quam fundatur ratio suppositi, vel personæ dupliciter. Vno modo, quia ex eis fit vna subsistentia causaliter, sicut ex hac materia, & hac

forma fit subsistentia cōpositi: alio modo, quia vnū habet propriam subsistentiam, aliud verō non, sed inexistentiam, sicut Sortes & albedo eius.

10 Ex quibus facilliter concluditur q̄ assumptio nō est terminata ad vnum in natura, quia natura diuina & humana non possunt esse vel fieri vnum primo modo, quia ex natura diuina & humana non potest cōstitui vna terra, nec sui cōpositione, quum se non habeant, ut materia & forma, siue vt actus & potentia, sed vtraq̄ est actū ens, ex quibus sic habentibus se impossibile est aliquam naturam tertiam cōstitui, neq̄ sui corruptione, quia nec natura diuina potest transmutari in humanā, quum sit incorruptibilis, nec humana in diuinam, quum sit ingenerabilis, nec ambæ in tertiam, propter eandē causam: ergo isto modo natura diuina & humana nō possunt fieri, vel esse vnum in natura, nec secundo modo, quia non potest dici quod vnum sit natura, & reliquum non, quia tunc periret veritas incarnationis, & sic nullo modo potest assumptio terminari ad vnum in natura.

11 Item nec est terminata ad vnū in persona, vt ex ambabus naturis sit causata vna subsistentia, vel personalitas, quia effectus non precedit causam, sed personalitas præcedit unionē naturæ assumptæ cum natura diuina: ergo assumptio non est terminata ad vnū in persona, sic q̄ ex duabus naturis sit causata illa personalitas. Restat ergo unionem sic fuisse terminatā ad vnum in persona, vel subsistentia, q̄ tota personalitas vel subsistentia est à persona & natura diuina: humana verō solū inexistit, & quātum ad hoc degenerat in accidens, licet sit vera substantia.

12 Ad primum argumentum dicendū quod in actione reciproca, idem est agens & terminus extrinsecus, & sic natura diuina, & persona sunt terminus intrinsecus in assumptione, sed naturam humanam esse vnitam personæ diuinæ est terminus intrinsecus, & per actionem assumptionis acquisitus.

13 Ad secundum dicendum quod ex hoc quod natura diuina & persona præexistunt assumptioni, non possunt esse terminus intrinsecus assumptionis, nec humana natura est eius terminus secundū se & absolute. Sed unio eius cum natura diuina & persona, hoc enim fit per assumptionem, & nihil aliud: & ideo cum nihil sit terminus actionis nisi illud quod fit per actionem, talis unio est per se, & præcisē terminus assumptionis intrinsecus.

QVÆSTIO TERTIA.

Vtrum unio naturæ humanæ ad verbum sit maxima unionum.

Tho. 3. q. 2. ar. 9.

Secundō queritur, vtrum ista unio sit maxima unionū. Et arguitur quod sic. Primō per Bern. libro de consideratione, ubi dicit quod inter omnes vnitates arcem tenet vnitas trinitatis, & post eam est unio dignissima, quæ est in Christo, sed vnitas trinitatis, est increata, quum ergo post illā unio incarnationis sit maxima, videtur quod inter omnes uniones creatas, illa sit præcipua.

2 Item August. dicit. 1. de tri. quod homo potius est in filio, quā filius in patre. Sed pater & filius sunt vnum vnitate potissima: ergo Deus & homo sunt vnum vnitate adhuc potiore.

3 IN contrarium arguitur, illa unio est magis vna, per quam ex vnitatis sit vnum in persona & natura, quā illa per quam sit vnum solum in persona, & nō in natura, sed per unionem materiæ cum forma sit vnum in natura & persona, vt in Sorte: per unionem autem incarnationis non fit vnum in natura, sed solum in persona, vt patet ex præcedente quæstione ergo unio materiæ cum forma est maior alia.

4 RESPONSI O. Dicendū est primō quid sit unio & qualiter differat ab assumptione. Et secundo videbitur de proposito. Quantum ad primum sciendum est quod unio quandoq̄ accipitur pro actione, per quā aliqua vniantur, quandoq̄ verō pro relatione, per quam aliquid formaliter dicitur alteri vnitum: & iste secundus modus videtur esse magis proprius quā primus, quia actio per quam aliqua vniantur magis proprie videtur importari nomine unionis, quā nomine unionis, quandoque tamen vnum acci-

accipitur pro alio. Si ergo vnio accipitur pro actione, sic differet ab assumptione dupliciter. Vno modo sicut differet superius ab inferiore, quia vnio est in plus quā assumptio. Omnis enim assumptio est vnio. Sed non omnis vnio est assumptio. Est enim vnio materiæ cū forma, subiecti cum accidente & corporum per cōtractum, colligationē & huiusmodi, vbi nulla est assumptio, prout de assumptione loquimur. Secundo modo differunt etiam, vbi concurrunt in idem secundum numerum, quia assumptio importat actionem, per quā aliqua vnitur cum determinatione vtriusq; extremi hac (scilicet) quod vnum extremorum est passum, aliud verò agens: est enim assumptio alicuius ad se sumptio, vnio verò importat solum actionem, per quam aliqua vnitur, absq; tali determinatione, sed eum omnimoda indifferentia ad vtrumque.

5 Ex quo sequuntur duo. Primum est, quod etiam in eadem actione, puta in incarnatione verum est dicere qd omne assumens est vnies ratione actionis. Sed non est verum dicere quod omne vnies sit assumens ratione extremi, quod includitur in assumēte, non autē in vniente. Vnde pater fuit vnies naturā humanam diuine, sed non fuit assumens, quia assumens dicit vnies aliquid sibi: pater autem non vnuit naturam humanam sibi, sed filio. Secundum quod sequitur est quod assumens non potest dici assumptum vnies, tamen bene potest dici vnium, sicut filius dicitur vnies sibi naturam humanam, & vnies naturā humanā. Sed sic dicitur assumens, quod non dicitur assumptum. Et causa est, quia assumptio differenter respicit extrema, vnio autem indifferenter.

6 Si autem vnio sumatur pro relatione, sic differet ab assumptione, sicut terminus ab actione & passione quam terminat, sicut dictum fuit in præced. quæst. Et quia actio & passio differēt respiciendo agens & passum, relatio verò similitum nominū (vt est vnio) æqualiter respicit vtrumque extremū: ideo quodlibet extremorum dicitur vnitū, sed non assumptum, sicut filius Dei dicitur vnies humanæ naturæ, sed non assumptus & sic patet primum.

7 QVANTVM ad secundum, sciendū est qd cum ratio actionis sumatur ex termino. Vnio autē, vt dicit actio nem, terminatur ad vnionē, vt dicit relationem. Ideo totum iudicium in hac quæst. debet sumi ex vnione, quæ est relatio. Dicendū est ergo qd vnio incarnationis nō est maxima vnionum creaturū, quantum ad rationē vnionis intrinsecam, est tamen maxima secundū dignitatem. Primum patet, quia per vnionem dicuntur aliqua vnum: ratio autem vnies est ratio indiuisi: ergo illa vnio est maxima, cuius extrema magis & intimius efficiunt vnum. Sed extrema multarū vnionum (puta materiæ cum forma) magis & intimius efficiunt, vel efficiuntur vnum, q̄ extrema incarnationis: cōstituunt enim vnum per essentiam: vnum etiam non potest separari ab altero, saltē materia à forma salua consentia, & natura sua, quod est signum magnæ intimitatis: inter extrema autē incarnationis nō est talis vnitas, nec talis intimitas, quia nec cōstituunt vnā naturam, nec vnū est inseparabile ab altero: ergo vnio materiæ cum forma est maior quantū ad rationem vnionis quā vnio incarnationis. Vnio tamen incarnationis est maior, quoad dignitatem, propter nobilitatem extremorum, & propter vtilitatem finis, ad quam talis vnio ordinatur.

8 ET secundum hunc sensum intelligendum est dictum beati Bernardi. quia vnio incarnationis post vnionem trinitatis tenet arcem, quoad dignitatem, nō autem quoad rationem vnionis.

9 Aliud quod dicit beatus Aug. quod homo est magis in filio, quā filius in patre, intelligendum est non simpliciter & absolute, sed quoad vnitate personæ, quia idem personaliter est Deus & homo, nō autem sunt idem personaliter pater & filius.

Sententia huius distinctionis. VI.
in generali & speciali.

EX præmissis autem emergit. Superius Magister determinauit de incarnatione filii Dei. hic incipit determinare conditiones Dei incarnati. Et diuiditur in duas. Primò determinat de his quæ cōueniunt incarnato Deo ratione vnionis. Secundo de his quæ pertinet absolute ad naturam assumptam, dist. 13. Prima ibi, sciendum est Chri-

stum, &c. Prima in duas. Primò determinat de his quæ dicuntur de Deo incarnato exprimentia vnionē, sicut cū dicitur filius Dei est filius hominis, & Deus factus est homo, & homo est Deus. Secundo determinat quæ ei cōueniunt cōsequentia ad vnionē dist. 8. Post prædicta inquiri debet. Prima in tres. Primò mouet quæstionē de propositionibus exprimentibus vnionem. Secundo ponit diuersas opiniones diuinæ vnionis ibi. Alii tamen dicunt. Tertio ostendit quomodo intelliguntur diuersimodē prædictæ locutiones secundū diuersas opiniones, dist. 7. secundum personam dicitur verò. Prima verò pars cum secunda est principium lectionis, quarum prima remanet indiuisa. Sed secunda diuiditur in sex. Primò ponit vnā opinionem. Secundo eius confirmationem ibi, & ne suo sensu. Tertio ponit opinionem secundam: Sunt tamen alii. Quarto subdit eius confirmationem ibi, de hoc enim Augu. Quinto ponit tertiam opinionem ibi, sunt autem & alii. Sexto subdit confirmationem eius ibi, ne aut illi de suo. Hæc est sententia & diuisio lectionis in generali.

2 SENTENTIA autem in speciali est ista, non secundum ordinem literæ, sed vt planius intelligantur opinionones quas magister recitat in litera, procedemus sic. Primò narrabimus tres opinionones quæ ponuntur in litera, ostendendo quid vnaquæq; opinio ponit. Et secundo in quibus conueniunt. Et tertio in quibus differunt. Ponit ergo primò opinionones quatuor. Prima est, quod & anima & corpus prius ordine naturæ, nō temporis fuerunt adinuicem sibi vnita ad cōstituendū hominem, ac deinde homo cōstitutus ex eis fuit à verbo assumptus, & quia homo nomen est suppositi, ideo secundo ponit hæc opinio, quod in Christo fuerunt duo supposita, vnum creatum, quod est homo quod subsistit solum ex duabus substantiis (ex anima scilicet & corpore, nō ex deitate.) Et aliud increatum, quod est filius Dei, quod subsistit solū in naturā diuina. Et isti quantum ponant in Christo duo supposita, non ponunt tamē duas personas, sed vnā tantū (scilicet personam verbi) quia suppositum hominis nō dicitur esse personam, quia vnium est digniori (scilicet supposito diuino.) Persona autem dicit suppositum ad dignitatē pertinet. Quia etiam ponunt distinctionē suppositorum. Ideo dicunt tertio, qd proprietates vnies non cōpetunt alteri absolute, sed cum reduplicatione, sicut non est dicendum quod iste homo demonstrato Christo est æternus, vel filius Dei incepit esse, vel est mortuus nisi sub hoc sensu iste homo qui dicitur filius Dei, est æternus, vel filius dei, qui dicitur iste homo incepit esse, vel est mortuus. Dicunt enim qd non obstante distinctione suppositorū: vnum dicitur de altero, non propter vnitate suppositi, sed propter maximam vnitate gratiæ & affectus, secundum quem modum quem dicitur in Psal. Ego dixi, dii estis. Quarto ponit hæc opinio qd persona verbi nō fuit magis composita post assumptionem quā ante, quia homo assumptus nō pertinet ad vnitatem supposita vel personæ diuinæ: & ideo per eius assumptionem persona diuina nō est magis composita, sed æquē simplex, vt prius. Secunda opinio ponit quatuor. Primum est, quod corpus & anima fuerunt prius natura vnita ad cōstitutionē humanæ naturæ, & nō alii cuius suppositi: & sic à verbo fuerunt assumpta. Secundum est, quod in Christo non est nisi vnum suppositū, & vnā persona subsistēs in duabus naturis (diuina scilicet, & humana.) Tertium est, quod propter vnitate suppositi in duplici natura, de illo possunt proprie dici adiectiua significantia proprietates vtriusq; naturæ, siue suppositū importetur per concretum vnies naturæ, siue alterius, vt dicendo, Deus est passus, vel iste puer est æternus. Quarum est, quod persona verbi per incarnationem facta est cōposita, quæ prius erat simplex sub hoc sensu, quod persona verbi ante incarnationē subsistebat tantum in vna natura: post incarnationem verò subsistit in duabus. Tertia opinio similiter ponit quatuor. Primum est, quod anima & corpus diuisa ab inuicem & sine vlla compositione inter se fuerunt à verbo assumpta. Vnde cū dicitur quod filius Dei assumpsit humanam naturam intelligendum est secundum ipsos materialiter (id est, partes humanæ naturæ) siue partes domus dicuntur domus. Secundū est quod hæc duo scilicet anima & corpus fuerunt vnita verbo solum accidentaliter per modum extrinseci habitus, sicut vestis vnitur